

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОЦЕСУ СИСТЕМНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МОДЕЛЮВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Шпильовий В.Д., Школяр С.П.
Полтава, Україна*

Широке впровадження системного підходу в управлінську діяльність сьогодні є надзвичайно важливим в умовах швидких змін економічної ситуації. Основа системного підходу - використання системного мислення для аналізу та вирішення проблем у контексті проєктної діяльності, що дозволяє виявити та зрозуміти складні взаємозв'язки між різними компонентами діяльності, забезпечуючи цілісне бачення її структури та функціонування. Керівники проєктної діяльності під час її провадження часто мають реагувати на такі типові виклики як неясність та несподівані події. В таких ситуаціях системний підхід може допомогти мінімізувати ризики та сприяти більш ефективному інноваційному управлінню економічною діяльністю [1-3].

Застосування системного підходу дозволяє вирішувати низку проблем, включаючи ідентифікацію загальної структури діяльності, визначення взаємозв'язків між її компонентами та аналіз конкретних деталей для формулювання ефективних рішень та демонструючи його універсальність та ефективність у різних сферах управління, включаючи специфічні випадки, де застосування системного підходу дозволив досягти вагомому успіху [4].

Системний підхід слід розглядати як методологію для розуміння та аналізу складних систем на основі трьох основних методів: системного аналізу, системного інжинірингу та системного управління. Кожен з цих методів відіграє ключову роль в управлінні та відображає значущість системного підходу, надаючи інструменти та стратегії для вирішення складних завдань та викликів.

Важливе значення у контексті системної організації управлінської діяльності мають наступні ключові концепції системного підходу:

- *фундаментальне значення* - вирішення складних викликів та підвищення ефективності процесів діяльності;
- *гнучкість і адаптивність* - ефективне реагування на несподівані зміни та виклики;
- *цілісний підхід* - встановлення взаємозв'язків між різними аспектами діяльності та їх вплив на загальний успіх.

Ці концепції закладають основу для глибшого розуміння та оцінки системного підходу як ключового інструмента в системній організації управлінської діяльності, наголошуючи на його важливості для досягнення успіху в складних та динамічних середовищах. Він застосовується не тільки для технічного аналізу та інженерії, але й для розробки стратегій вирішення складних соціальних та організаційних проблем.

Системний підхід слід розглядати як методологію мислення, що дозволяє систематично підходити до проблем за допомогою концепції систем

та визначати проблеми та створювати оптимальні рішення, враховуючи всі відповідні елементи.

Слід визначити ключові елементи системного підходу:

- *ієрархія та емерджентність* - структура системи як ієрархічна, з емерджентними властивостями, які не властиві окремим її елементам;
- *комунікація та контроль* - необхідність зв'язку та контролю в системі для її стабільності та ефективності;
- *самоорганізація* - здатність системи до самоорганізації та адаптації до зовнішніх змін.

Ключовою складовою для розроблення комплексних систем є системна інженерія з особливим акцентом на методологію вирішення проблем, інтеграцію різних технологічних та управлінських процесів, що враховує:

- *інтегрований підхід* - вимагає інтегрованого підходу до вирішення проблем, що включає глибокий аналіз, планування, проєктування та виконання;
- *модель вирішення проблем* - необхідність систематичного підходу до ідентифікації, аналізу та вирішення проблем, що лежать в основі розробки системи;
- *роль системного інженера* - керування життєвим циклом системи, від ідентифікації проблеми до оптимізації та удосконалення системи.

Важливим аспектом в системній організації управлінської діяльності, що ґрунтується на системному підході, є управління системами, що зосереджується на оптимізації систем через інтеграцію різноманітних технологічних елементів та методів, метою яких є надійна і ефективна робота системи для досягнення єдиної мети.

Управління системами розглядається як комплексний підхід до управління різними аспектами системи, зосереджуючись на інтеграції та оптимізації її компонентів для досягнення цілей діяльності. Ці аспекти включають:

- *управління системами* - процес інтеграції різноманітних елементів системи за допомогою знань і інструментів системної інженерії;
- *управління структурою системи* - управління конфігурацією системи, включаючи ідентифікацію компонентів і їх взаємозв'язків, моніторинг прогресу, управління змінами та міжсистемну адаптацію;
- *обслуговування системного середовища* - підтримка сприятливого середовища для провадження діяльності, забезпечення доступності ресурсів та інформації для ефективного досягнення цілей діяльності;
- *робота з елементами, що не можуть бути охоплені як система* - виклики, пов'язані з управлінням аспектами діяльності, що важко систематизувати, включаючи неявні знання та складні системи;
- *методи вирішення проблем* - методи, засновані на концепції систем, що можуть бути застосовані залежно від характеру та статусу проблеми.

Таким чином, важливість гнучкого та інтегрованого підходу до управлінської діяльності, враховуючи її складність і необхідність адаптації до змінних умов та викликів, важко переоцінити.

Список використаних джерел:

1. Школяр С., Шпильовий В. Формування в майбутніх менеджерів здатності до управління інноваційними проєктами. Витоки педагогічної майстерності: журнал / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2022 Випуск 30. (Серія «Педагогічні науки») С.184-191. <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.30.270679>
2. Школяр С. П., Шпильовий В. Д. Інтеграція ключових стратегічних моделей до контексту управління освітою. Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 року). Полтава : ФКУЕП ПДАУ, 2024. С. 140–142. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/23133>
3. Гриньова М. В., Школяр С. П. Деякі важелі мотивації інноваційної діяльності як елементи моделі розвитку закладу освіти. Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка : збірник тез доповідей IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 22–23 лютого 2024 року). Полтава : ФКУЕП ПДАУ, 2024. С. 33–38. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/23131>
4. P2M: A Guidebook of Program & Project Management for Enterprise Innovation. Third Edition. *Project Management Association of Japan (PMAJ)*. June 2017. 427 p.

ДО ПИТАННЯ ПРО АКТУАЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ А. МАКАРЕНКА

*Штена О.О., Коваленко С.В.
Полтава, Україна*

Не залишає жодних сумнівів той факт, що педагогічна спадщина А.С. Макаренка залишається актуальною і на початку ХХІ століття. Так, великого значення педагог надавав проблемам сім'ї і школи, вихованню дітей усім'ї. «Книга для батьків», лекції по радіо про виховання дітей у сім'ї, опубліковані окремою працею «Лекції про виховання дітей» (1940 р.) стали наче своєрідним підручником сімейного виховання.

Сам автор наголошував, що виховання є процес соціальний в широкому розумінні цього слова. Дитину виховує (добре чи зле) будь-яке її оточення – природа, середовище, явища, речі, але насамперед люди. А тому на першому місці у батьків та педагогів і необхідною умовою правильного виховання дітей у сім'ї повинна бути «повна сім'я» як виховний колектив: гарні взаємини міжбатьком і матір'ю, приклад в усьому батьків для дітей, правильні взаємини між батьками та дітьми, чіткий та строгий режим життя і правильно організована трудова діяльність членів сім'ї [1, с. 80].

А. Макаренко надавав великого значення у вихованні дітей розумному батьківському авторитетові. Великий педагог гостро критикував його фальшиві типи: «авторитет придушення» – коли батьки б'ють і залякують дітей;